

værende Indhold. Lovforslaget gik den Gang i det væsentlige ud paa at fastsætte Regler for en Voldgift, ved hvilken man kunde faa afgjort Tvistigheder angaaende Handel med Husdyr, naar Parterne ønskede en saadan Afgørelse. Der skulde altsaa en udtrykkelig Vedtagelse til, Parterne skulde blive enige om, at de vilde have en Afgørelse ved Voldgift i Stedet for en Afgørelse ved Rettergang, og dette kunde de naturligvis blive enige om enten før Handelen eller samtidig med Handelen, eller, om det skulde være, efter Handelen. Lovforslaget tilsigtede at raade Bod paa en Del Ulemper, hvorover der er klaget meget fra Landbostandens Side, særlig over Langsomheden og Bekosteligheden ved Processer om Husdyr, som have Mangler, der gøres gældende under en Retssag. Det har meget for sig, at man gør, hvad man kan for at afhjælpe saadanne Ulemper. Det er vel noget, som man overhovedet altid vil gøre, og ikke blot vil gøre for Handel med Husdyr, men for alle Handeler og alle Retstrætter, man vil gøre alt, hvad man kan, fra Lovgivningsmagtens Side for at gøre saadanne billige og hurtige. For saa vidt er der altsaa ikke noget særligt Formaal med dette Lovforslag uden dette, at det kun angaar en vis Kreds af Retshandeler, men ikke alle Retshandeler, altsaa ikke har nogen almindelig Betydning. Men medens altsaa et saadant Forslag fra den ærede Ministers Side baade i Henseende til Formaalet og i Henseende til den Maade, hvorpaa det agtedes udført, fortjente Tilslutning og Bifald — trods det, at der kunde være visse Ting, som man kunde ønske anderledes —, saa gælder ganske vist efter min Opfattelse ganske det modsatte om Forslaget, saaledes som det er ændret i det andet Ting. Thi i Stedet for, at der, som jeg før ytrede, skulde foreligge en Vedtagelse af Parterne for at kunne faa Afgørelse ved Voldgift, er det nu lavet om til, at Voldgift skal være det principale, saaledes at det i Virkeligheden bliver den eneste Vej, man skal gaa, hvis man tvistes om Egenskaber ved det afhændede Dyr, idet man kun kan komme til Domstolene, hvis man samtidig, senest samtidig med Handelens Indgaaelse, har forbeholdt sig denne Ret. Det er jo noget ganske andet; det er noget fra Ministerens Forslag i forrige Samling meget forskelligt og gaar i Virkeligheden ud paa dette: at unddrage en Kreds af Borgere den Adgang, som Grundloven tilsikrer dem til at gaa til Domstolene. — Naar man derimod vil ind-

vende, at Lovforslaget ikke gaar saa vidt, idet de kunne tage et Forbehold, vil jeg dertil sige, at de tage ikke noget Forbehold. Hvem gør det? Hvem kender Loven i saadanne Enkeltheder? Hvem tænker paa i det Øjeblik, Handelen indgaaes, at der skal tages et saadant Forbehold? Enten kende de det ikke, eller ogsaa erindre de det ikke, og saa vil Resultatet blive, at Vejen til Afgørelse gennem Domstolene vil være afskaaren den vedkommende, altsaa Vejen gennem den mest uafhængige af de Statsindretninger, vi have — Domstolene, om hvis Uafhængighed der er værnet paa særlig Maade i Grundloven, og hvis Betydning netop springer særlig i Øjnene derved, at endogsaa de højeste Autoriteters Afgørelser under visse Omstændigheder kunne blive forelagte Domstolene, nemlig naar Spørgsmaalet er om, hvorvidt de have holdt sig indenfor deres Omraade eller have overskredet deres Kompetence. Det forekommer mig at være af stor og væsentlig principiel Betydning, om man virkelig vil driste sig til at afskære en stor Kreds af Mennesker den grundlovmæssige Adgang til at gaa til Domstolene, om man vil finde det rigtigt og hensigtsmæssigt at gøre det. Og der vil jeg sige, at jeg absolut for mit Vedkommende ikke finder det rigtigt. Jeg mener ikke, man skal gøre det, og jeg tror ikke, nogen i Længden vil være tilfreds dermed. Naar man, som jeg nævnte, mener, at der skulde været raadet tilstrækkelig Bod paa de Ulemper, som kunde være en Følge af Lovforslaget i den foreliggende Skikkelse, derved, at vedkommende jo kan tage Forbehold, saa skal jeg, til hvad jeg har sagt derom, føje et Par Bemærkninger. — Sælgeren er jo den eneste af Parterne, som ved Besked med Dyret, som bør vide eller i ethvert Tilfælde kan vide noget om det, men han vil jo aldrig tage et saadant Forbehold om at gaa til Domstolene. Og hvorfor? Jo, thi hvis en Sælger i det Øjeblik, han staar og handler med Køberen om Kreaturet og har talt om dets Egenskaber, vil sige til ham: Det vil jeg sige dig, at hvis der bliver nogen Tvist imellem os om, hvorvidt Dyret har de Egenskaber, jeg har nævnt, skulle vi gaa til Domstolene derom, saa vil Køberen øjeblikkelig sige: Naa, du ved noget; der er noget, som du ikke vil fortælle mig, noget, som du vil holde skjult; du forudsætter en saadan Mulighed. Det er naturligt, at Sælgeren ikke bør forudsætte en saadan Mulighed, at hvad han garanterer og indestaar for, ikke er, som han siger,